Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

RWS INFORMATIE

TER BESLISSING

Datum
13 januari 2023

Onze referentie
RWS-2023/853

Opgesteld door
RWS Bestuursstaf

Beslistermijn
24-01-2023

Bijlage(n)
2

Aan de minister van Infrastructuur en Waterstaat

nota

Onderzoek wateroverlast bij Kanaal Gent naar Terneuzen

Aanleiding

In delen van Sluiskil (gemeente Terneuzen) wordt door bewoners grondwateroverlast ervaren. Deze bewoners maken onder andere melding van vocht in huis, optrekkend vocht in de muren, natte vloeren en natte tuinen. In 2017 is in opdracht van Rijkswaterstaat, North Sea Port en gemeente Terneuzen onderzoek naar de wateroverlast uitgevoerd. Vervolgens zijn maatregelen uitgevoerd, maar in 2021 is geconstateerd dat deze niet hebben geleid tot een afname van de wateroverlast.
Een oproep van de bewoners in 2021 tot meer aandacht voor de aanhoudende problemen is de aanleiding geweest voor uw voorganger minister van Nieuwenhuizen om een nader onderzoek te gelasten. Hiervan is de eindrapportage gereed en gepresenteerd aan de vier betrokken partijen (gemeente Terneuzen, Rijkswaterstaat, North Sea Port en Waterschap Scheldestromen). Op 24 januari worden de resultaten gedeeld met de bewoners van Sluiskil.
U bent eerder geïnformeerd over de problematiek van de wateroverlast in Sluiskil. Er zijn meerdere keren Kamervragen gesteld over de wateroverlast. In deze nota wordt u gevraagd kennis te nemen van de uitkomsten van het onderzoek en van de vervolgstappen. Tevens wordt u gevraagd in te stemmen met het versturen van een brief aan de Tweede Kamer met informatie over de uitkomsten van het onderzoek, met als bijlage het onderzoeksrapport. Verzending aan de Tweede Kamer vindt dan parallel plaats met het informeren van de bewoners tijdens de bewonersavond van 24 januari. Op dit moment worden de laatste reacties verwerkt door het bureau. De definitieve versie van het rapport wordt met de Kamerbrief meegezonden.

Geadviseerd besluit

- Kennis te nemen van de conclusies van het rapport;
- Akkoord gaan dat Rijkswaterstaat samen met de andere partijen gezamenlijk uitvoering geeft aan de in het rapport voorgestelde maatregelen;
- Instemmen met de voorgestelde brief aan de Tweede Kamer en deze laten verzenden samen met het rapport.

Zoals besproken akkoord

Toelichting

Uitkomsten geohydrologisch onderzoek en vervolgstappen
Uit het onderzoek is gebleken dat de wateroverlast komt door een te hoge grondwaterstand op verschillende locaties in Sluiskil. De te hoge grondwaterstand

heeft een combinatie van oorzaken, waarvan de voornaamste de (natuurlijke) uitstroom van water uit het kanaal van Gent naar Terneuzen en de slechte afvoer van hemelwater (mede door een complexe bodemstructuur en door het ontbreken van voldoende drainage) zijn. In het rapport worden verschillende oplossingen voorgesteld die beoordeeld zijn op effectiviteit, uitvoerbaarheid, risico's en kosten. Hieruit volgt een vijftal oplossingen waarbij het advies is deze getrapt uit te voeren en de resultaten steeds te monitoren op effectiviteit. De maatregelen zijn het aanleggen van drainage langs het Kanaal, het aanvullen en opwaarderen van de bestaande drainage in straten met structureel hoge grondwaterstanden, het verlagen van het grondwaterpeil en indien nodig het afdichten van de bodem van zijkanaal B (gelegen dichtbij de getroffen woningen) van het Kanaal Gent-Terneuzen. Het volledig afsluiten van het kanaal zal leiden tot zeer ongewenste nevenschade als gevolg van het krimpen van grondlagen met het verzakken van de bebouwing tot gevolg. Deze maatregel wordt daarom niet voorgesteld.

De totale kosten worden voorlopig ingeschat op ca. € 5-7 mln., maar de kosten en de bijdrage van I&W daarin moet nog nader worden onderzocht. Eventuele kosten zal RWS inpassen in de SLA. Dit betreft een opgetreden exogeen risico op het Beheer & Onderhoud. Conform afspraak worden exogene risico's gedekt uit het Mobiliteitsfonds. RWS zal hiervoor in de normale besluitvorming een SLA-claim opvoeren. Omwille van de verwachtingen bij de bewoners over het snel komen tot een oplossing (zie 'politieke context') en de overlast die zij ervaren, zal RWS starten met gesprekken over de te nemen maatregelen en de verdeling van de kosten daarvan.

Op 24 januari 2023 worden de uitkomsten van het onderzoek met de bewoners van Sluiskil gedeeld tijdens een informatiebijeenkomst. RWS ziet in overleg met de gemeente Terneuzen, Waterschap Scheldestromen en North Sea Port de volgende vervolgstappen. Gemeente Terneuzen en RWS stellen gezamenlijk een uitvoeringsplan op waarin de hiervoor genoemde oplossingen zijn uitgewerkt, inclusief de volgorde van te nemen maatregelen, doorlooptijd en inschatting van kosten. Vervolgens kunnen de maatregelen buiten worden uitgevoerd.

Bestuurlijke omgeving
Betrokken partijen zijn het er over eens dat gezamenlijk aan een oplossing moet worden gewerkt waardoor de (grond)wateroverlast voor de inwoners van Sluiskil zoveel mogelijk wordt voorkomen. North Sea Port en Waterschap Scheldestromen hebben aangegeven alleen bij te willen dragen aan maatregelen die zij zelf kunnen laten uitvoeren, zoals het verlagen van het waterpeil (Waterschap) of werk aan een deel van de kanaalbodem (in beheer van North Sea Port). Beiden hebben aangegeven geen financiële steun voor andere maatregelen te willen geven. De gemeente is bereid de adviezen over te nemen en een deel in de maatregelen te willen uitvoeren en bekostigen, zoals het verbeteren van het drainagenetwerk van Sluiskil.

Juridische context
Juristen van RWS, gemeente Terneuzen en North Sea Port hebben op basis van de conceptrapportage onderzocht of er sprake kan zijn van aansprakelijkheid. Juristen van alle drie de organisaties geven beargumenteerd aan dat er geen sprake is van onrechtmatig handelen en daarmee, puur juridisch gezien, niet van aansprakelijkheid door hun organisatie. Er wordt door de omgeving wel naar Rijkswaterstaat gekeken voor een oplossing. De bewoners zijn blij met de stappen die op dit moment gezet worden, maar vinden dat de overlast al heel lang duurt.

Ze zien het Kanaal Gent-Terneuzen en daarmee Rijkswaterstaat als beheerder als de grootste veroorzaker van de overlast. Mede door eerdere uitspraken van uw voorganger, minister van Nieuwenhuizen (zie 'politieke context'), kijken zij naar het Rijk voor het oplossen van de wateroverlast en voor nadeelcompensatie.

Politieke context
In 2021 hebben de bewoners, deels georganiseerd in Stichting Wateroverlast Sluiskil, nadrukkelijk aandacht in de media gezocht en gekregen via landelijke- en regionale TV en landelijke en regionale dagbladen. Op 31 mei 2021 heeft uw voorganger minister van Nieuwenhuizen de Stichting Wateroverlast Sluiskil bezocht en met bewoners gesproken en daarbij gezegd dat "de wateroverlast schrijnend is en de betrokken partijen (incl. RWS) gezamenlijk spoedig met een oplossing moeten komen". De gemeente Terneuzen beaamt dit en vindt dat zij een bijdrage hoort te leveren aan het nemen van maatregelen die leiden tot het verkleinen of mogelijk oplossen van het probleem. De uitspraak van minister van Nieuwenhuizen heeft bij de bewoners de verwachting gewekt dat ook het Rijk (al dan niet deels) garant zal staan voor een oplossing.
Verder zijn in 2021 en 2022 meermaals Kamervragen gesteld over de voortgang van een oplossing voor de wateroverlast.

Communicatie
Vanaf het begin van 2022 zijn de bewoners regelmatig door RWS en de gemeente Terneuzen op de hoogte gehouden van de voortgang van het onderzoek. Dit gebeurt aan de hand van nieuwsbrieven en tijdens informatiebijeenkomsten. Tussen de informatiebijeenkomsten wordt met een bewonersvertegenwoordiging van tijd tot tijd mondeling het verloop van het proces gedeeld.

Bijlagen
Brief aan de Tweede Kamer en met het onderzoeksrapport.